

Księgozbiory rozproszone

(Po)wojenne losy kolekcji
książki dawnej

Dispersed Libraries

(Post)War Fates of Early
Printed Book Collections

Zakład
Narodowy
im. Ossolińskich

Biblioteka
Ossolineum

24–25.04.2025
Wrocław

Narodowa Biblioteka Ossolineum
Ossolineum National Library

Dzień pierwszy / Day I

- 9.00–9.15 **Powitanie / Welcome Talk**
dr Dorota Sidorowicz Mulak, wicedyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich ds. Biblioteki Ossolineum
- 9.15–9.45 **Keynote Speaker**
Assoc. Prof. Peter Sjökvist (Uppsala University, Sweden)
Looted Books: Fates of the Book Collections from Central Europe now held in Sweden
- Sesja I / Session I**
Prawne i praktyczne aspekty rozpraszania księgozbiorów / Legal and Practical Aspects of Dispersing Book Collections
Moderator / Chair: dr Konrad Szymański
- 9.45–10.00 dr Dorota Sidorowicz-Mulak (Narodowa Biblioteka Ossolineum, Polska)
Ochrona i restytucja księgozbiorów rozproszonych w konfliktach wojennych w świetle prawa międzynarodowego i polskiego [Protection and Restitution of Book Collections Dispersed in War Conflicts According to International and Polish Law]
- 10.00–10.15 płk Janusz Zając (Międzynarodowy Ośrodek Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu im. mjr. prof. Karola Estreichera, Polska)
Restytucja dóbr kultury na przykładzie działalności mjr prof. Karola Estreichera [Restitution of Cultural Property Illustrated by Maj. Prof. Karol Estreicher's Activities]
- 10.15–10.30 ppor. Agata Buchholtz (Międzynarodowy Ośrodek Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu im. mjr. prof. Karola Estreichera, Polska)
Księgozbiory rozpraszane w czasie konfliktów zbrojnych. Ochrona dziedzictwa kulturowego wyzwaniem XXI wieku [Book Collections Dispersed during Armed Conflicts: Protecting Cultural Heritage as a Challenge for the 21st Century]
- 10.30–10.45 Dyskusja, przerwa kawowa / Discussion, Coffee Break
- Sesja II / Session II**
Księgozbiory rozpraszane w czasie konfliktów wojennych w XVII–XVIII w. / Book Collections Dispersed during Military Conflicts in the 17th–18th Centuries
Moderator / Chair: Assoc. Prof. Peter Sjökvist
- 10.45–11.00 dr Lenka Veselá (Library of the Czech Academy of Sciences, Czech Republic):
Literary Spoils of War from the Czech Lands (1645–1648) – A Specific Case of Wartime Plunder?

- 11.00–11.15 dr Henning Hansen (Swedish National Heritage Board, Sweden)
War Booty at the Library of the Royal Swedish Academy of Letters, History and Antiquities
- 11.15–11.30 dr Elin Andersson (National Library of Sweden), dr hab., prof. UJ
Justyna Kiliańczyk-Zięba (Uniwersytet Jagielloński, Polska)
Polish Books in a Swedish School Library
- 11.30–11.45 dr hab., prof. IS PAN Ewa Manikowska (Polska Akademia Nauk,
Instytut Sztuki)
*The Library of Bernardo Bellotto (1721–1780) Lost during the Siege of
Dresden in 1760*
- 12.00–12.45 Obiad / Lunch
- Sesja III / Session III**
**Księgozbiory rozpraszane w czasie konfliktów wojennych w XIX w. –
do 1939 r. / Book Collections Dispersed during Military Conflicts in
the 19th Century – until 1939**
Moderator / Chair: dr hab. Rafał Wójcik
- 12.45–13.00 Marianna Czapnik (badacz niezależny, Polska)
*Zachowane w Rosyjskiej Bibliotece Narodowej w St. Petersburgu frag-
menty księgozbiorów z dawnej Biblioteki Publicznej przy Królewskim
Uniwersytecie Warszawskim* [Fragments of the Book Collections
from the Former Public Library at the Royal University of Warsaw,
Preserved in the Russian National Library in St. Petersburg]
- 13.00–13.15 dr Bogdan Trifunović (Čačak Public Library, Serbia)
*Old Serbian Books at the Chester Beatty Collection in Dublin: Postwar
Fate and the Question of Provenance*
- 13.15–13.30 dr Agnieszka Franczyk-Cegła (Narodowa Biblioteka
Ossolineum, Polska)
Rozpraszanie galicyjskich księgozbiorów w czasie I wojny światowej
[The Dispersal of Galician Book Collections during World War I]
- 13.30–13.45 dr hab. Krisztina Rábai (University of Szeged, Hungary)
*How did they survive? Lost, Confiscated, Collectivised Church Library
Collections in Central- Eastern Europe*
- 13.45–14.15 Dyskusja, przerwa kawowa / Discussion, Coffee Break
- Sesja IV / Session IV**
**Księgozbiory rozpraszane w czasie II wojny światowej / Book Collec-
tions Dispersed during World War II**
Moderator / Chair: dr hab., prof. UJ Justyna Kiliańczyk-Zięba
- 14.15–14.30 Sebastian Finsterwalder (Zentral- und Landesbibliothek Berlin,
Germany)
*Giving Structure to Obscurity – Shelf-Marks and Numbers in the
Looted Cultural Assets Database*

- 14.30–14.45 Beata Gryzio (Polska Akademia Nauk Biblioteka Gdańska, Polska) *Stadtbibliothek zu Königsberg: wątki proveniencyjne w powojennej akcesji PAN Biblioteki Gdańskiej* [Stadtbibliothek zu Königsberg: Provenance Threads in the Post-War Accession of the PAN Gdańsk Library]
- 14.45–15.00 dr Julia Możdżeń (Uniwersytet Gdański, Polska), Ilona Lewandowska (Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu, Polska), Karol Zonenberg (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska) *Berlinka czy kolekcja berlińska? Różnorodność zbiorów proveniencji berlińskiej w BU UMK* [Berlinka or Berlin Collection? The Diversity of Collections of Berlin Provenance at the Nicolaus Copernicus University Library]
- 15.00–15.15 dr Alicja Bielak (Polska Akademia Nauk, Instytut Filozofii i Socjologii, Polska) *Reconstructing the Library and Research Workshop of the Lutheran Theologian and Orientalist Nicolaus Köppen*
- 15.15–15.30 Dyskusja, przerwa kawowa / Discussion, Coffee Break
Sesja V / Session V
Księgozbiory rozpraszane w czasie II wojny światowej – muzykalia / Book Collections Dispersed during World War II – Musical Items
Moderator / Chair: dr Agnieszka Franczyk-Cegła
- 15.30–15.45 dr hab., prof. UAM Alina Mądry (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska), Alicja Zabrocka (Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Polska) *Rozproszony księgozbiór Musikalischer Verein zu Mitau w Poznaniu – historia proveniencji, migracji i poszukiwań* [Dispersed Musikalischer Verein zu Mittau Book Collection in Poznań – History of Provenance, Migration and Search]
- 15.45–16.00 dr Tomasz Górny (Uniwersytet Warszawski, Polska) *Relokacja muzykaliów na terenie Polski po drugiej wojnie światowej – prezentacja projektu* [Relocation of Musical Items in Poland after World War II – Project Presentation]
- 16.00–16.15 dr Anna Bujko (Instytut Północny im. W. Kętrzyńskiego, Polska) *(Nie)ocalałe z powojennej pożogi. Zbiory pierwszej biblioteki muzycznej na Warmii i Mazurach po II wojnie światowej* [(Un)saved from the Post-War Conflagration: Collections of the First Music Library in Warmia and Mazury after World War II]
- 16.15–16.30 Sonia Wronkowska (Biblioteka Narodowa, Polska), dr Grzegorz Joachimiak (Uniwersytet Wrocławski, Polska) *The Former Music Collection of Aleksander Poliński (1845–1916): Research Status and Perspectives*

Dzień drugi / Day II

Sesja I / Session I

Księgozbiory rozpraszane w czasie II wojny światowej – biblioteki rodowe / Book Collections Dispersed during World War II – Family Libraries

Moderator / Chair: prof. dr hab. Jolanta Gwioździk

- 9.00–9.15 Daniela Škulová (Slovak National Library, Slovakia)
The Fate of the Library of the Csáky Noble Family during and after the Second World War
- 9.15–9.30 dr Monika Sulejewicz-Nowicka (Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego, Polska)
W(y)prowadzane biblioteki ziemiańskie (na przykładzie starodručných zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego). Studium kilku przypadków [The (Re)moved Libraries of the Polish Landed Gentry (Based on Early Printed Book Collections in the Library of the University of Łódź): Several Case Studies]
- 9.30–9.45 Jadwiga Jaźwierska (Biblioteka Uniwersytecka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Polska)
Część rozproszonej kolekcji: „Bibliotheca Rudolphina” – zespół starych druków i rękopisów muzycznych z zasobu Biblioteki Uniwersyteckiej KUL [Part of a Scattered Collection: „Bibliotheca Rudolphina” – a Collection of Early Printed Books and Musical Manuscripts from the Catholic University of Lublin Library]
- 9.45–10.00 dr Michał Antonowicz (Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa w Toruniu, Polska)
Książki dawne w bibliotece Szczanieckich z Nawry i jej (po)wojenne rozproszenie [Early Printed Books in the Szczaniecki Library from Nawra and its (Post)War Dispersion]
- 10.00–10.15 dr Joanna Milewska-Kozłowska (Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, Polska)
Rozproszony księgozbiór książąt heskich w Warszawie [The Dispersed Book Collection of the Hessian Princes in Warsaw]
- 10.15–10.30 Alicja Łuczyńska (Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, Polska)
Pruskie księgozbiory rodowe i ich losy po zakończeniu II wojny światowej [Prussian Family Book Collections and their Fate after the End of World War II]
- 10.30–11.00 Dyskusja, przerwa kawowa / Discussion, Coffee Break

Sesja II / Session II

**Księgozbiory rozpraszane w czasie konfliktów wojennych w XX w. –
zbiory zabezpieczone / Book Collections Dispersed during Military
Conflicts in the 20th Century – Secured Collections**

Moderator / Chair: Nawojka Cieślińska-Lobkowicz

- 11.00–11.15 dr Sonja Svovljšak (National and University Library, Ljubljana, Slovenia):
Tracing the Provenances of Incunabula and Cinquecentinae from the Federal Collection Center of the Socialist Republic of Slovenia
- 11.15–11.30 Magdalena Awianowicz, dr Andrzej Mycio (Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu, Polska)
Proweniencja zbiorów zabezpieczonych zgromadzonych w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu [Provenance of Secured Collections Amassed at the University Library in Toruń]
- 11.30–11.45 dr Janina Kosman, Bartosz Sitarz (Archiwum Państwowe w Szczecinie, Polska)
Rozpraszanie, scalanie, „urzędowy szaber” czyli losy księgozbiorów historycznych na przykładzie biblioteki Archiwum Państwowego w Szczecinie [Dispersing, Consolidating, and „Official Looting”: the Fate of Historical Book Collections as Illustrated by the Library of the State Archive in Szczecin”]
- 11.45–12.00 Renata Wilgosiewicz-Skutecka (Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Polska)
Biblioteka braci Grimm jako przykład rozproszonego księgozbioru - stan badań i perspektywy badawcze w świetle odnalezienia fragmentu księgozbioru w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu [The Library of the Brothers Grimm as an Example of a Dispersed Book Collection: Current Research and Future Perspectives in Light of a Recently Discovered Book Collection Fragment at the University Library in Poznań]
- 12.00–12.15 dr hab. Rafał Wójcik (Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Polska)
Nie tylko bracia Grimm. O książkach z biblioteki Leopolda Hirschberga (1867-1929) w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu [Not only the Brothers Grimm. On Books from the Library of Leopold Hirschberg (1867-1929) in the Collections of the University Library in Poznań]
- 12.15–12.30 Karolina Tomczyk-Kozioł (Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Polska)
Księgozbiór wrocławskiej loży „Friedrich zum goldenen Zepter” w zbiorach wolnomularskich Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu [The Book Collection of the Wrocław Lodge „Friedrich zum goldenen Zepter” in the Masonic Collections of the University Library in Poznań]

- 12.30–12.45 dr Elisabeth Rudolph (Humboldt University Berlin, Germany / Brusov State University, Yerevan, Armenia)
Methods of Reconstructing Historical Book Collections of Former School Libraries in Poland and the Czech Republic
- 12.45–13.40 Obiad / Lunch
- Sesja III / Session III**
Księgozbiory rozpraszane w czasie II wojny światowej – Lwów i Warszawa / Book Collections Dispersed during World War II – Lviv and Warsaw
Moderator / Chair: dr Dorota Sidorowicz-Mulak
- 13.40–13.50 Zuzanna Ruszar (Biblioteka Jagiellońska, Polska)
Losy zbiorów Wincentego Nowiny-Smagłowskiego oraz Biblioteki Miejskiej w Stanisławowie po 1939 roku. Komunikat o stanie badań [Fate of the Collections of Wincenty Nowina-Smagłowski and the Municipal Library in Stanisławów after 1939. Brief Remarks on the Current Research]
- 13.50–14.00 prof. dr hab. Jolanta Gwioździk (Uniwersytet Śląski, Polska)
Rozproszenie Biblioteki Baworowskich po II wojnie światowej. Komunikat [Dispersal of the Baworowski Library after World War II. Brief Remarks]
- 14.00–14.15 dr Agnieszka Fabiańska (Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, Polska)
Rękopisy Alojzego Ludwika Chiariniego – charakterystyka kolekcji i jej dzieje [Manuscripts of Aloysius Ludwik Chiarini – Characteristics of the Collection and its History]
- 14.15–14.30 Nawojka Cieślińska-Lobkowicz (badacz niezależny, Polska)
Starodruki i inkunabuły Biblioteki Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego [Early Printed Books and Incunabula from the Warsaw Medical Society Library]
- 14.30–14.45 Wiktor Sybilski (Biblioteka Żydowskiego Instytutu Historycznego, Polska)
Nowe-stare źródła do historii biblioteki judaistycznej na Tłomackiem w Warszawie [New and Old Sources to the History of the Judaic Library on Tłomackie in Warsaw]
- 14.45–15.00 dr Mariusz Kolmasiak (Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie, Polska)
Z Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze do Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, czyli niezwykle losy pierwszego wydania sienkiewiczowskiego „Ogniem i mieczem” [From the Józef Piłsudski Museum in the Belweder Palace to the Józef Piłsudski Museum in Sulejówek, or the Extraordinary Fate of the First Edition of Sienkiewicz’s “With Fire and Sword”]

Partner

Międzynarodowy Ośrodek
Szkolenia i Badań nad
Dziedzictwem Kultury
w Zagrożeniu

Dofinansowanie / Co-financed by

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Doskonała
Nauka II

Projekt dofinansowany ze środków budżetu
państwa, przyznanych przez Ministra Nauki
w ramach Programu Doskonała nauka II

Patronat honorowy / Honorary patronage

CONSORTIUM OF
EUROPEAN
RESEARCH
LIBRARIES

FUNDACJA
LANCKORÓŃSKICH

BLEKITNA TARCZA
Polski Komitet

Promemorialny
Grupa
Bibocca